

20ste en 21ste eeuw

- Nog niet duidelijk genoeg uitgekristalliseerd om te zeggen wat de thema's zullen zijn. Nu:
- Interculturele filosofie,
- Terugkeer eenheid Anglo-Amerikaanse en continentale filosofie,
- Objectieve kennis wordt steeds meer betwijfeld,
- Rol van het brein en de betekenis van menselijke bewustzijn,
- Levenskunst waarin het private en het publieke zich vermengen.

Maieutiek_introductie_2018

Michel Foucault (1929-1984) en Martha Nussbaum (1947)

Maieutiek_introductie_2018

Is er leven na het existentialisme?

- Foucault groeit op in het existentialistische Frankrijk.
- Opdracht geef jezelf in vrijheid gestalte, niet de anderen.
- De realiteit is anders.
- Psycho-pathologie en homoseksualiteit spelen belangrijke rol in zijn leven.

Maieutiek_introductie_2018

Macht als thema

Niet bevrijden van macht zoals bij Sartre.
Niet de ambiguïteit zoals bij De Beauvoir.

- Macht en vrijheid horen bij elkaar
- Kennis en macht horen bij elkaar
- Taal en macht horen bij elkaar
- Onderzoek = archeologie en genealogie

Maieutiek_introductie_2018

Archeologie en genealogie

- Bodem van onze kennis is het weten en spreken → Hoe kunnen we daarbuiten dat weten en spreken onderzoeken?
- Genealogie laat zien dat er opeenvolgende bodems zijn die als vaste grond (epistèmè) dienst doen.
- We zoeken de oorsprong van onze kennis en ons spreken, maar vinden effecten daarvan!

Maieutiek_introductie_2018

Maak van je leven een kunstwerk

- Er is geen ware kennis én er is geen authentiek zelf.
- Je kunt alleen surfen op de stromen van macht die er altijd zijn.
- Het is zinvol om steeds kritisch en vanuit verzet tegen de heersende indeling aan te kijken dat schept meer ruimte voor de levenskunst.
- Actief leven en niet passief (aansluitend bij het klassieke onderscheid)

Maleutiek_introductie_2018

Martha Nussbaum

- Studeerde filologie en filosofie in Amerika
- Schrijft en denkt over politieke filosofie, maar ook over emoties en de relatie literatuur en filosofie
- Noemt zichzelf neo-stoïcijn
- Is liberaal, maar met een ondergrens die door overheid verzorgd moet worden. (capability-approach)
- Breekt door met *The fragility of goodness* 1986

Maleutiek_introductie_2018

Kwetsbaarheid

- Cultuur is ontstaan als een (technè) tegen het noodlot (tuchè)
- Ethiek is ook een technè
- Gedrag van anderen ziet er soms heel onherkenbaar uit, maar als we kijken wat er onder ligt als kwetsbaarheid die deze mensen willen verslaan, dan komen we tot meer begrip voor de heersende ethiek.

Maleutiek_introductie_2018

Bronnen van kwetsbaarheid

- **pluraliteit van waarden**
 - in en tussen mensen moeten keuzes gemaakt worden tussen zaken waar we waarde aan hechten.
- **hechtingen**
 - gehechtheid aan mensen en dingen maken ons kwetsbaar want bang voor verlies. We zijn afhankelijk van zaken die wij niet in de hand hebben
- **passies**
 - de passies zijn onbestuurbaar en niet te voorzien

Maleutiek_introductie_2018

Morele sensibiliteit

- Emoties zijn deel van menselijke vermogen.
- We kunnen morele sensibiliteit verhogen door voorbeelden.
- Literatuur biedt op gevoel inwerkende voorbeelden.
- <http://www.sciencemag.org/content/early/2013/10/02/science.1239918>
- Literatuur doet recht aan gelaagdheid van menselijke problematiek (het is geen calculatie, geen maximin-rekening)

Maleutiek_introductie_2018

Globalisering

- Verschillende landen en culturen komen met elkaar in contact
- Niet langer verspreiden van goede westerse denken, maar hoe dan verder?
- Ongelijkheid in materieel opzicht
- Verschil in cultureel opzicht
- Nussbaum ziet verschil als historisch en contextueel, voortkomend uit techné.

Maleutiek_introductie_2018

Capabilities

- <http://avforensics.org/healthcare/Nussbaum.pdf>
- Leven,
- lichamelijke gezondheid
- Lichamelijke integriteit
- Gebruik van zintuigen, verbeelding en gedachten
- Emotionele banden kunnen hebben
- Praktische rede hebben
- Invoelend vermogen naar anderen en zelfrespect
- Leven in relatie met andere soorten en de natuur
- Spel
- Politieke en materiele controle over je leven hebben.

Maieutiek_introductie_2018

De tekst

- Nominalisme = iets heeft een naam omdat mensen die naam op basis van menselijke waarnemingen hebben gekozen (kleuren)
- Realisme = Er is een bestaan van de dingen buiten onze waarneming en indeling. (kleur is eigenlijk elektromagnetische straling)
- Belangrijk hierbij is de vraag wat is het wezen van de mens?

Maieutiek_introductie_2018

Nussbaum over Aristoteles

- Aanzet tot objectieve menselijke ethiek (blz. 373) die tegelijkertijd aansluit bij menselijke ervaringen.
- Kritiek op het plaatselijke gedrag is dan mogelijk door een grotere en vooral omvattender menselijke ervaring erboven te stellen.
- Daarachter ligt géén universeel goede leven. (dus niet realistisch, essentialistisch)
- Er is slechts de optelsom van menselijke ervaringen. (wel nominalistisch, existentialistisch)

Maieutiek_introductie_2018